
TÉKA TÉMA

A KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI KÖNYVTÁROSOK HÍRADÓJA

XX. évfolyam, 1. szám, 2009. január–február

A József Attila Megyei Könyvtár munkatervi szempontjai a 2009. évre

Az országos statisztikákban is nyomon követhető könyvtárhasználói szokások változásai a József Attila Megyei Könyvtárat – mint elavult épületű és infrastruktúrájú intézményt – érzékenyebben érintik, mint a jó karban lévő más megyei könyvtárakat. Azt lehet mondani, hogy könyvtárunk mint szolgáltató intézmény halmozottan hátrányos körülmények között működik. Ha meg kívánjuk tartani rendkívül értékes és más intézményekkel, illetve szolgáltatásokkal nem pótolható szerepünket, elengedhetetlen *korszerűsítési programunk* végrehajtása (amely program egyben az intézmény stratégiai tervének alapjait is jelenti).

Ennek a megújulási programnak nagy vonalakban az a lényege, hogy a megyei könyvtár ésszerű létszámcsoökkentéssel, illetve a veszteséget termelő könyvkötészeti tevékenysége felszámolásával felszabadult forrásait lényegesen hatékonyabb, új működési struktúra kialakítására és fenntartására fordítja. Ezzel az átalakulással az intézmény fejlődési pályára kerül, és a siker reményében csatlakozhat az országos szakmai kívánalomként az illetékes minisztériumban (OKM) megfogalmazódott „Portál program 2008–2013” megvalósításához, miközben *a fenntartónak nem kerül többre a finanszírozás.*

A jelenlegi nehézségeink okai nagyjából három csoportba sorolhatók. 1. Az épület leromlott állapota és a krónikus helyszűke. 2. A könyvtárhasználói szokások és kívánalmak erőteljes változásai; mindenekelőtt az elektronikus kultúra rohamos térnyerése. (Pl. távkönyvtárhasználat.) 3. A megyei könyvtár régi típusú (több évtizede működő) munkaszervezeti rendje. A feladat: az 1. és a 3. csoportba tartozó adottságoknak a lehetőségek szerinti megújítása annak érdekében, hogy minél jobban meg tud-

junk felelni a 2. csoportba tartozó új típusú társadalmi kívánalmaknak.

2009-ben remélhetőleg befejeződik a fűtés-korszerűsítésünk. Ha a TIOP-pályázatunk nyer, új villamoshálózatot, akadálymentes közlekedést és igen jelentős számítástechnikai fejlesztést mondhatunk magunkénak. Belső átrendezésekkel (például a jelenlegi kötészeti műhelynek *közvetlen könyvtári szolgáltatási* célokra történő átalakításával) valamelyest (mintegy 50 m²-rel) növelni lehet a belső hasznos teret.

A korszerű technikák, a minőségbiztosítási követelmények, a szolgáltatási „export” bővítése, az új típusú információszerzési igények gördülékeny kielégítése a jelenleginél rugalmasabb, szakszerűbb, érzékenyebb, gyorsabban reagáló könyvtárosi magatartást, innovatív szemléletet és új „főállást”, azaz szerkezeti átalakítást igényelnek.

Az ezzel kapcsolatos terveink a következők.

Említettük már, hogy a megyei könyvtár olvasószolgálati osztályának szerkezete, csoporttagozódása több évtizedes hagyomány szerint működik. S bár a szakmai teljesítményeink továbbra is figyelemre méltóak, elérkezett az ideje a korszerűbb, jobb, hatékonyabb munkaszervezet kialakításának. Hiszen a miniket körülvevő, meghatározó társadalmi igények lényegesen változtak (nemcsak évtizedeket véve figyelembe, de akár csak az elmúlt 3–4 évet is). Az átalakítás „hívószavai” a következők. 1. Számítástechnikai fejlesztés (az elektronikus kultúra fejlesztése és korszerűsítése). 2. Műhelymunka-mentalitás. 3. A középvezetők nagyobb önállósága (egyszersmind nagyobb felelőssége). 4. A már fölösleges, szakmailag elhagyható „hagyományos” résztevékenységek megszüntetése.

(1.) Új csoportot hozunk létre – az osztályon belül – számítástechnika-fejlesztési, digitalizálási, honlapszerkesztési (s egyéb) feladatokkal. (2.) A műhelymunka azt jelenti ebben az esetben, hogy a „műhelyfőnök” (a csoportvezető) és a beosztottak fizikailag is egy térben dolgoznak, mindenki beletartozik valamelyik *közvetlen* hierarchiába. Erősen jutalmazandó az innováció és az ambíció, büntetendő a feladat elhárítása, az időhúzás, a kibúvók keresése. (3.) Mindezekért – közvetlenül – a csoportvezető felel. (4.) Csoportösszevonással (és itt kevesebb kollégával) egyesítjük a nyilvántartói és a feldolgozó szakmai munkát. A gyerek-könyvtár külön csoport „rangjára” emelkedik. Az eddigi hálózati kapcsolatok részlege munkatársai átkerülnek a „profiljuk” szerint leginkább megfelelő csoportokba.

A TIOP-pályázatot követően hasonló alaposágú szervezéssel és programmal indulunk a TÁMOP-pályázaton. (A TÁMOP az előzőre épül: a TIOP elsősorban eszközbeszerzésre koncentrál, emez elsősorban a szellemi programokat támogatja.) Ez utóbbi konzorcium tagjai (a megyei könyvtáron kívül) a Főszékes-egyházi Könyvtár, a Hittudományi Főiskola

könyvtára és a Megyei Múzeumi Igazgatóság két könyvtára.

Fölvetődhet a kérdés: mi a teendő, ha a megyei könyvtár nem nyer a TIOP-pályázaton (ebben az esetben kétséges az esetleges TÁMOP-„nyereményből” megpályázott szakmai programok megvalósítása, sőt maga a TÁMOP-siker is); azaz: nem tudja gyökeresen megújítani szolgáltatásai infrastruktúráját? A válaszunk erre a kérdésre a következő: ebben a rosszabbik esetben *még inkább szükség van* az összes többi korszerűsítési programelemre (sőt ez egyenesen – szó szerint – létkérdéssé válik), meg nem valósításuk esetén ugyanis a megyei könyvtár belátható időn belül hanyatló pályára kerül.

A könyvtár közvetlen környezete (Tatabánya-Újváros központja) jelentős megújulás előtt áll. (Pl. Agóra-program a Közművelődés Házában, szálloda és föld alatti parkoló a megyeháza tözsomszédságában.) Magától értetődik, hogy ennek a városi (megyeszékhelyi) jellegű és léptékű változásnak, sőt szakmai kihívássorozatnak a megyei könyvtár is részese kíván lenni.

Dr. Monostori Imre

József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya

Beszámoló az Arany János Városi Könyvtár 2008. évi tevékenységéről

„Könyvtárunk a város nyilvános könyvtáraként arra törekszik, hogy használói számára biztosítsa a magyar és egyetemes kultúra kincseit, a hazai és nemzetközi információkhoz és tudáshoz való szabad hozzáférést.” – fogalmaztuk meg küldetésnyilatkozatunkban, és törekszünk minden területen ennek megfelelően dolgozni. Figyelemmel kísérjük olvasóink kéréseit, és ennek megfelelően alakítjuk szolgáltatásainkat.

Az intézmény működési körülményeiben az elmúlt esztendőben kevés változás történt. 2008-ban intézményünk is résztvevője volt egy pályázatnak, amelyben a Bányatiszti Kaszinó rekonstrukciója szerepel. A pályázat befogadása megtörtént. Pontos információnk nincs arról, hogy mikor kezdődhet az építkezés, de megkezdtük a felújításra való felkészülést. Az emeleti részen raktározott külön gyűjteményeket (Hopp-gyűjtemény, Furlán hagyaték) szakemberek bevonásával megfelelően raktároztuk a felújítás idejére. Fontos feladatunk lesz, hogy a könyvtár átépítés alatti zavartalan működését megtervezzük és ehhez megfelelő feltételeket

teremtünk. 2007-ben újraindult a fiókkönyvtárban a kölcsönzés. Itt a Közművelődési Kht-val kötött szerződés alapján a könyvtári feladatokat továbbra is a régi könyvtáros végzi.

Az év második felében a Dorogi Többcélú Kistérségi Társulás településein működő könyvtárakból létrehoztuk a mozgókönyvtári hálózatot. Tíz település (Annayölgy, Bajna, Csolnok, Dág, Epöl, Máriahalom, Nagysáp, Sárisáp, Tokodaltáró, Úny) könyvtárainak módszertani segítségét (minden könyvtáros kapott két községet), szerzeményezését, rendezvényeinek lebonyolítását végezzük. Ebben az évben a normatív számítógépek és könyvtári szoftverek vásárlására fordítottuk. Minden település rendelkezik egy számítógéppel, melyen az állományukat honosítottuk az Infoker-től vásárolt Textlib szoftver segítségével. A feladat elvégzéséhez számítógépet jól kezelő közmunkásokat alkalmaztunk.

Könyvtárunkban változatlanul hat fő szakképzett könyvtáros dolgozik. Eszközállományunk jónak mondható. 27 db számítógépünk

van, ebből 14 a városi könyvtár központjában. A mozgókönyvtári hálózat ellátásához új szervergépet vásároltunk, így a régít a fiókkönyvtár kaptat meg. Eszközállományunkat gyarapítja egy DVD lejátszó (színesebbé tehetők a gyermekkönyvtári foglalkozások általa), egy digitális fényképezőgép (segíti a helyismereti munkát és archiválást). Rendelkezünk két TV-vel, két videomagnóval, két szkennelrel, hat nyomtatóval, egy fénymásolóval, és egy írás-tétítővel.

A múlt évben a beiratkozott olvasók száma kissé visszaesett, öröndetes viszont, hogy viszonylag magas (261) az újonnan regisztrált olvasók száma.

Összességében nőtt az internetet igénybevevők száma is, de az internet-hozzáférés bővülése miatt a használat ideje csökkent. Változatlanul magas s helyben használt dokumentumok és a tájékoztató szolgálat igénybevétele. A könyvtárközi kérések száma is nőtt (kb. 6 %), annak ellenére, hogy megszűnt a teljes körű ingyenesség. Ezt a szolgáltatást leginkább diákok veszik igénybe. Elsősorban a megyei könyvtártól kérünk könyveket (ez térítésmentes), de több könyvtárral is folyamatos a kapcsolatunk.

A dokumentumok elhelyezésének problémája még mindig megoldásra vár, annak ellenére, hogy ebben az évben nagyobb mértékű állományapasztást végeztünk. Reménykedünk, hogy pályázatunk eredményeként egy tömör raktár kialakítása megoldja problémáinkat.

2008-ban is folytattuk a fontos évfordulókhoz kötődő kiállítások rendezését helyi tárlóban a könyvtár dokumentumaiból. A Hősök terén lévő tárlóban tájékoztatjuk a lakosságot sokoldalú ismereteket nyújtó helyismereti állományunkról.

Ebben az évben 1501 db dokumentumot vásároltunk, mintegy 300-zal többet, mint tavaly. Az időszak kiadványok száma is nőtt, jelenleg 92 jár a könyvtárba.

2008. június 10-től 2008. október 8-ig 20 fő alapfokú internetoktatását és vizsgáztatását végezte el rendszergazdánk. Segítséget nyújtunk az internetet és számítógépet használó olvasóknak (szövegszerkesztés, adatküldés, internetes keresés). A felnőtt részleg munkájának nagyobb rendezvény tette változatosabbá.

Tapasztalataink szerint évek óta egyre hangsúlyozottabbá válik a helyismereti munka, ami a könyvtár fontos tevékenysége. Már 2008-ban érezhető volt a város 25 éves jubileumára való készülődés. Sokan használták emiatt is helyisme-

reti állományunkat. 83-an keresték fel ilyen igényel a könyvtárat. Folyamatos a sajtófigyelés. A helyi vonatkozású cikkeket kimásoljuk, dossziékban elhelyezzük, számítógépen is feldolgozzuk. Őrizzük és az olvasók rendelkezésére bocsátjuk a testületi ülések jegyzőkönyveit. Gyűjtjük a dorogi meghívókat, képeslapokat, plakátokat és aprónyomtatványokat.

Gyermekkönyvtárunk szép környezetben, jó állománnyal várja olvasóit. A könyvtári munka ezen területén az olvasásra nevelést tartjuk a legfontosabbnak. Elsősorban az olvasás népszerűsítésére és megszerettetésére helyezük a hangsúlyt. 2008-ban a gyermekkönyvtárban a beiratkozott olvasók száma növekedett. Ez annak is köszönhető, hogy a könyvtár ma már nem csak az olvasás színtere, hanem egyéb szabadidős tevékenység helyszíne is (beszélgetések, játékok). Öröndetes, hogy a gyermekolvasók között már megtaláljuk a legfiatalabb korosztályt is. Rendhagyó irodalomórák, könyvtárbemutató és kézműves foglalkozások, szavalóverseny és olvasási verseny színesítette a gyermekolvasók szabadidős programját. Az idei évben először szerveztünk felolvasói napot a gyermekkönyvtárban. Ezen a napon reggeltől estig „folyt” a mese. A sikeres rendezvényen 600 fő vett részt, felolvasók és hallgatók egyaránt. Éröndes elgondolkodni azon, hogy a felolvasó napot is hagyományossá tegyük.

A könyvtár évek óta jó kapcsolatot ápol a Dorog Város Barátainak Egyesületével, a Dorogi Környezetvédelmi Egyesülettel, a Tájak, Korok, Múzeumok dorogi csoportjával, valamint a Biokultúra Csoporttal. Az intézményekkel segítjük egymás munkáját. A helyi gimnázium kérésére segítjük az iskola történelem szakkörének munkáját. A tanulók megkezdték a Pickgyűjtemény digitalizálását. Többször fordulnak hozzánk helytörténeti vonatkozású kérdésekkel, melyeket igyekszünk maximálisan megválaszolni. Együttműködünk a kisebbségi önkormányzatokkal. Szakmai nap keretében részt vettünk az MKE Komárom-Esztergom megyei csoportja által szervezett könyvtárlátogatáson Budaörsön, valamint megismerkedtünk a Millenáris Parkban a NAVA központ munkájával.

2008-ban sokszínű és remek évet zártunk, kollektívánk jó és összehangolt munkával hatékonyan tevékenykedik a város kulturális életében.

Mucha Ildikó

Arany János Városi Könyvtár, Dorog

Minőségfejlesztés 21

A megyei könyvtár már korábban is foglalkozott minőségfejlesztéssel. A 2003-ban meghirdetett „Könyvtári minőségfejlesztés – könyvtári korszerűsítés” elnevezésű pályázaton is részt vett, ennek keretében tizenöt munkaterületen végzett teljesítménymérést. Nyert a könyvtár a 2008 februárjában az NKA „Könyvtári minőségfejlesztés 21” pályázatán is, ennek alapján a program első két szakaszát kívánjuk teljesíteni.

A megvalósítás első állomásaként Sohajdáné Bajnok Katalin, a Bródy Sándor Megyei Könyvtár munkatársa ismertette szeptember 29-én a „Könyvtári minőségfejlesztés 21” program első két szakaszát, és Nagy Nikolett, a jászberényi Városi Könyvtár és Információs Központ munkatársa tartott előadást „Az ügyfél nem fél ügy” címmel. Az előadásokból könyvtárunk minden munkatársa megtudhatta, hogy mi várható az új módszertől, mi a célja a minőségfejlesztésnek, és milyen módon lehet ezt a célt elérni.

Ezt követően február 2-án Zalainé dr. Kovács Éva tartott előadást a stratégiai tervezésről.

Ugyanakkor megalakítottuk a könyvtár minőségfejlesztését irányító munkacsoportját, a Minőségirányítási Tanácsot és megtartottuk első megbeszélésünket, amelyen felosztottuk az előttünk álló feladatokat. A MIT tagjai: Herczigné Mlakár Erzsébet – igazgatóhelyettes, a MIT vezetője (jövőkép), Búzer Károlyné – tájékoztató könyvtáros (PGTT analízis készítése), Lehrreiczné Dürög Brigitta – gyermekkönyvtáros (belső kommunikáció), Nagy Éva – feldolgozó könyvtáros (külső kommunikáció), Sámuelné Ábrahám Mónika – tájékoztató könyvtáros (SWOT analízis), Kantó Erika – nyilvántartó könyvtáros (küldetésnyilatkozat). A MIT a tervek szerint hetente megbeszéli az elvégzett munkát, és havonta találkozik a konzulenssel, Zalainé dr. Kovács Évával. A munka végső célja a minőségügyi kézikönyv elkészítése.

Takács Anna

József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya

A könyvtár népszerűsítése Pilismaróton

Nem minden évben irányítottuk a figyelmet olyan intenzitással az olvasásra, mint az olvasás évében, bár minden év azzá válhatna még akkor is, ha nem deklaráljuk. Miért? Egyszerűen azért, mert olvasni jó! Csak ezt nem mindenki vallja. A 21. század elején sokszor annak is örülünk, ha egyáltalán könyvet vesznek kezükbe az emberek. Sokan nem jutnak el az iskolában a készség szintű olvasásig. Nincs sikerélményük, és ez hátráltatja őket a tanulásban is. Ezen a helyzeten mindenképpen változtatni kell, és a könyvtár, mint az egyik érintett, keresi azokat az eszközöket, amelyekkel segíteni tud. Ezzel kapcsolatosan készítettem 2008 őszén egy tanulmányt az önkormányzatnak az olvasás népszerűsítésének lehetőségeiről.

Előjáróban el kell mondani, hogy minden olvasásvizsgálat megerősítette: az olvasásvégértés azoknak megy jobban, akikkel szüleik az iskolaérettség előtt rendszeresen foglalkoztak. Énekeltek, verset mondtak, vagy éppen mesét olvastak. Az is kiderült, hogy jobb olvasási eredményt érnek el azok a gyerekek, akiknek a családjában sok könyv van otthon. Egy francia irodalomszociológus véleménye szerint az olvasóvá válás kérdése az isko-

lába járás előtt eldől, a gyerekek olvasási kedve, könyv iránti szeretete leginkább a szülői házban látott minták átadása révén alakulhat ki. Az olvasóvá váláshoz azonban nem elég a példamutatás, szükség van olyan tudatos szülői törekvésekre is, mint a meseolvasás, a könyvajándékozás, a rendszeres könyvtárlátogatás.

Így született az a felismerés, hogy noha rendkívül fontos és további fejlesztésre szorul a társintézményekkel, elsősorban az iskolával való kapcsolat, nem hagyhatók ki a szülők sem, és korábban el kell kezdeni a gyerekekkel való foglalkozást.

A községben van baba–mama klub, ahol többek között mondókákat, gyermekdalokat tanulnak a fiatal anyukák. Alakul a könyvtárral való kapcsolat is: a 2007-ben készült *Babakönyvből* kap minden anyuka, és babaolvasójegy is jut mindenkinek, aki igényli.

Az óvodások minden csoportja volt már a könyvtárban, ahol az ismerkedés mellett mesét olvastam kis vendégeinknek. Felvettük a kapcsolatot Bukovinszky Juliannával, a *Bernáthyi Benedek, a csodadoktor* című verses mesekönyv írójával, hogy látogasson el az óvodásokhoz.

Az általános iskola alsó tagozatos tanulói is voltak már könyvtárlátogatáson. Az iskolai tanmenetekhez kapcsolódó könyvtárismereti és könyvtárhasználati órák nagyon hasznosak mind az oktató-nevelő munka, mind az olvasásra nevelés szempontjából. Tervezzük azt is, hogy a tanárok olyan egyéni kutatásra épülő házi feladatokat adjanak a gyerekeknek, amelyek megoldásához be kell jönni a könyvtárba. A könyvtár számítógépei alkalmasak arra, hogy a tanulók a számítástechnika órán tanultakat a könyvtárban gyakorolják, hiszen nincs minden tanulónak otthon saját számítógépe, illetve internet-hozzáférése.

A költészet napját hagyományosan versmondó versennyel ünnepeljük, amelyet a könyvtár és az iskola közösen szervez. Ehhez kapcsolódóan a javaslatok között mind a mesemondó verseny, mind a szép kiejtési verseny megszervezése szóba jöhet a közeljövőben. A könyvtár vállalni tudja műveltségi–olvasási vetélkedő szervezését, lebonyolítását, amihez az ajánlott irodalom összeállításánál figyel a tanárok igényeire, javaslataira. Hasonlóra volt már példa, 2005 őszén a könyvtár és az iskola közös pályázatot írt ki Dobozi Mihály hőstette címmel. 11 pályamű érkezett be, melynek zsűrizése után értékes ajándékkönyvek kerültek kiosztásra. (Dobozi Mihály a maróti csatában a szekérvár védőinek vezére volt.) Segítséget tudunk nyújtani az iskolai műsorok, programok összeállításához is.

A propaganda hagyományos eszközeit is érdemes időről időre számba venni.

Lehet, hogy sokakat az egykori faliújságra emlékeztet, de többféleképpen hasznosítható az információs tábla, amely mind a könyvtárban, mind az iskolában kitehető. Felhasználhatjuk könyvajánlásra pl. a következőképpen. „Kedvenc olvasmányom!” (Változat lehet: „Most olvastam, nagyon tetszett.”) Weöres Sándor: *Bóbita*. (A példák száma vég nélkül

folytatható.) „Neked is ajánlom! Kiss Anita 4/b.” Ugyanide el lehet helyezni pl. az új gyermekkönyvek jegyzékét, könyvborítóit.

A jobb tájékoztatást, az olvasók bevonását szolgálja a „tetszés index” használata. A könyvjelzőt, mint eszközt arra is használhatjuk, hogy egy mosolygós vagy egy szomorú arc ábrázolásával jelezzük, tetszett-e az adott mű. Hasonló célt szolgál a „hét könyve”, „hónap könyve” ajánlás is. Az is megoldás, ha az olvasó kiválasztja az ajánlott könyvet, és maga tesz ki a helyére egy másik, neki tetsző olvasnivalót. A helyi televízió képessége is tájékoztat a könyvtár programjairól, szolgáltatásairól, lehetőséget biztosít az új dokumentumok ismertetésére.

Pilismaróton a nyári időszakban nagyon sok az üdülővendég. Őket a községi faliújság és a fent említett képűjság tájékoztatja a könyvtár szolgáltatásairól, az új beszerzésekről.

A fenti felsorolásból kiderül, hogy a korábbi hagyományos propagandaeszközöket is újból érdemes felfedezni. A 21. században is hatásosak lehetnek, kiegészítve a legtöbb helyen működő helyi újság, televízió és községi honlap nyújtotta lehetőségekkel. Ugyanakkor a személyes példamutatás is fontos. Az óvodával, iskolával való jó kapcsolat azt is jelenti, hogy nagyon hasznos, ha az óvónők, pedagógusok is látogatják a könyvtárat, így jobban tudnak olvasnivalót ajánlani a szülőknek, tanulóknak.

A könyvtár szerepe nagyon fontos egy-egy község életében. Hozzájárul az iskolai oktató-nevelő munka színvonalának emeléséhez, színesíti, változatosabbá teszi a falu kulturális életét, segíti a történelmi hagyományok összegyűjtését, megismertetését, őrzését.

Maier-Kránitz László
Heckenast Gusztáv Községi Könyvtár,
Pilismarót

Könyvbemutató a Jókai Mór Városi Könyvtárban

Számvéber Norbert: *Páncélosok a Felvidéken*

A II. világháború egy kis szeletét, a Komárom környéki harcokat mutatja be Számvéber Norbert *Páncélosok a Felvidéken – páncélos ütközetek a Dunától északra 1944–1945* című könyve, melyet február 3-án mutattak be a Jókai Mór Városi Könyvtárban az érdeklődőknek. A II. világháborúról szóló irodalom könyvespolcokat tölt meg, de mindig van kutató, aki újabb részle-

tekkal pontosítja az eddigi ismereteket. Így tesz Számvéber Norbert is, aki korábban *Nehézpáncélosok : a német 503. nehézpáncélos-osztály magyarországi harcai* címmel jelentetett meg könyvet 2000-ben, és több tanulmányt is írt a témáról. Elsősorban a páncélos ütközetek történetét dolgozza fel. Ennek sorába tartozik újabb kötete, melyben a Felvidéken 1944–1945-ben

lezajlott három nagyobb ütközetet vázolja fel a páncélos hadviselés szempontjából. Elsőként az 1944. december utolsó harmadában, az Ipoly és a Garam folyók mentén megvívott páncélos-összecsapásokról kaphatunk részletes képet. Itt harcolt a magyar „Szent László” hadosztály is, amelynek kiváló helytállását az újabban feldolgozott levéltári források némileg árnyaltabbá teszik A második tanulmány az 1945. január 6–22. között megvívott komáromi páncélos ütközet története, amely mind kronológiai, mind pedig hadműveleti szempontból az első tanulmány témájának szerves folytatása. A harmadik részben az 1945. februári „Südwind” hadművelettel ismerkedhetünk meg, amely a német csapatok egyik utolsó győztes hadművelete volt.

Az események könnyebb megértését részletes korabeli katonai térképek is segítik A levéltári kutatásokat, eredeti dokumentumokat a visszaemlékezésekkel összevetve tárja elénk a

háború eddig kevésbé publikált részletét. A könyv nemcsak részletesen jegyzetelt, pontos adattár, de izgalmas olvasmány is.

Él még az a generáció, amely fájdalmas, személyes emlékként őrzi a háború borzalmainak emlékét. A rendezvényeinket látogató „törzsközönségünk” soraiban sokan vannak közülük, de örömmel láttuk az újabb érdeklődőket, köztük fiatalokat. A prezentációval összekötött előadást izgalmas beszélgetés követte. Az egykori szemtanúk felidéztek emlékeiket, a témát kutató helytörténészek és a történelem iránt érdeklődők számos kérdést tettek fel.

A fiatal szerző a páncéloscsaták részletes leírásával az utókornak is üzen: nem követheti el még egyszer az emberiség azt a vétket, mint hetven évvel ezelőtt.

György Károlyné Rabi Lenke
Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom

„Gyermekeink sikerének első lépése az élő mese!”

Még a december 5-i előadás alkalmával megtörtént a megállapodás, hogy a mese fontosságáról tovább beszélgetnek a kisgyermekes szülők, védőnők a tatai könyvtárban Pompor Zoltán gyermekirodalom kutatóval. S hogy ez valóban mennyire igaz és fontos, arról mindenki meggyőződhetett február 11-i színes, kedvesen szellemes előadáson.

Az élő mesélés fontossága olyan közösségi élménnyel gazdagítja a felcseperedő gyermeket, amelyet semmi más nem pótolhat. A mesélő és a gyermek között létrejövő „varázskör” segít a későbbi élethelyzetek megoldásában, erősíti a gyermek jellemét, formálja, gazdagítja lelkivilágát, és példájával eléri, hogy a gyermek felnövekedve, majd szülővé válva, kövesse a kapott példát: ő is hasonló *mesélő* szülővé lehessen.

Az eleinte elfogódottan kérdező közönség – anyukák, óvó nénik – hamarosan felbátorodtak és a rendezvény vége felé már záporoztak a kérdések. Az illusztrációk fontossága és színvilágának, formáinak vonzó vagy éppen riasztó volta éppúgy szóba került, mint a „kötelező olvasmányok” néven emlegetett irodalmi alkotások kiválasztásának nagy figyelmet igénylő feladata.

A jó hangulatú rendezvény végén a közönség kis csoportokba verődve tovább tárgyalta élményeit és saját tapasztalataikat összevetették az előadó által elmondottakkal.

Reméljük, hogy Pompor Zoltánt máskor is vendégül láthatjuk, s akkor majd azt is megtudjuk: jó-e még a lábunkra a hétmérföldes csizma?!

Pribojszki Mátyásné
Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata

KÖNYVISMERTETÉS

Vekerdi László: *Fülep Lajos levelezése*

A József Attila Megyei Könyvtár az „Új Forrás Könyvek” 40. darabjaként a napokban jelentette meg Vekerdi László *Fülep Lajos levelezése* című munkáját.

Fülep Lajos (1885–1970) művészettörténész, művészettfilozófus életművének, kéziratot hagyatékának feldolgozása és kiadása során

F. Csanak Dóra szerkesztésében hét kötetben 1990–2007 között látott napvilágot e sokoldalú tudós levelezése. A több mint háromezer levél tartalmazó gyűjteményt Vekerdi László ismertette 1995–2008 között, kezdetben a *Tiszatáj*, majd döntően az *Új Forrás* hasábjain.

Vekerdi László válogatott életmű bibliográfiája (Szeged–Tatabánya, 1999) lenyűgöző ismeretanyagot lajstromozó tételei, és a Fülep levelezés grandiózus méretei ismeretében nem meglepő, hogy Vekerdi Lászlónak az általa következetesen „csak” recenzióként jellemzett írásai egy egész kötetet töltenek meg. Legendás szerénységének és a tudomány iránti elkötelezett alázatának ismeretében, a mű olvasása után meg kell állapítanunk, hogy e kötet jóval több egyszerű ismertetésnél. Művelődéstörténet és történelem; a korszak művészetének, tudományának számos képviselője jelenik meg az oldalakon.

Összehasonlít, elemez, párhuzamot von, mérteni pontosságú vonalakat húz Fülep emberi és szakmai önarcképén. A „tanár úr” a fülepi levelezésnek – az életmű fontos része – saját lényeglátó, vállalt tudományszemléletén és hallatlan tudásán átszűrt feldolgozását végezte el. Írásai eme gyűjteményében Fülep Lajos szellemi eszköztárát és korának viszonyát a tőle megszokott szellemességgel, Fülep és kortársai változó mélységű és intenzitású kapcsolatait könnyedén, mégis árnyaltan és közérthetően mutatja be. „Ha egyszer valaki gyűjteményt állítana össze a 20. századi magyar értelmiség kálváriájáról, abból aligha hiányozhatna Fülep Lajos Babits Mihálynak 1929. november 5-én írt levele, melyben támogatását kéri a Baumgarten-díj odaítélésénél” – írja. (23. l.) Árnyaltan beszél pl. Fülep és Illyés kapcsolatáról, viszonyáról a népi falukutató irodalom elindulásakor. Idézi Németh Lászlót, aki

„a *Tanú* meghurcoltatása idején az akkor neki gyújtott lángot nyugtázta, még évekkel később sem múló hálával. »Az egész országból egyetlen rovásírászerű levél hozta el hozzám a tiszta emberség szavát. Aki írta, csak hírből ismertem odáig. Fülep Lajos volt, a zengővárkonyi pap.«” (90. l.)

Vekerdi a levelek megírásának korát idézve értelmezi és mutatja be Fülep pályáját, a magyarság sorskérdéseivel és az egyetemes kultúrában játszott szerepével foglalkozó eszmerend-szerűnek, művészetfilozófiájának alakulását.

Már ennyiből is látható, hogy nem könnyű olvasmány az „Új Forrás Könyvek” 40. kötete, de megéri az erőfeszítést. Olvasásra ajánlható a <http://fuleplajos.lap.hu> portál szerkesztői, olvasói mellett az izgalmas szellemi kalandokat, a magántörténelem titkait kereső érdeklődők számára is.

Előzménynek természetesen nem tekinthető, de az „Új Forrás Könyvek” között jelent meg Babus Antal *Tanulmányok Fülep Lajosról* (2003) című kötete, valamint Vekerdi Lászlótól a *Sorskérdések árnyékában : Kalandozások Németh László világában* (1997) és a *Közértelemesség kapillárisai* (2001) című művek, amelyek jelzik a műhely érdeklődését e két szellemi óriás iránt.

Az újonnan megjelent kötet egyúttal tisztelgés az idén 85 esztendőes Vekerdi tanár úr előtt.

Dr. Horváth Géza

József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya

HÍREK

Esztergom – A Helischer József Városi Könyvtár közönségtalálkozó keretében 2009. január 12-én Kovács Ákost látta vendégül. A zeneszerző, költő, énekes új oldaláról mutatkozott be: a 2008. évi költészet napjára megjelent *Kaland a régi királlyal* című hangoskönyvén hallható Krúdy-novellákból olvasott fel fiatalokból álló közönségének. A prózai kiadványt tartalmazó CD-t a szerkesztő, Szigethy Gábor mutatta be. A sztárénekes példamutató irodalomszeretete meglepte az összegyűlteket. A felolvasás után vásárolni és dedikáltatni lehetett a CD-t.

*

Február 16-án Bács Ferenc színész anekdotázgatót nagyrészt női közönségének. A kellemes hangú, charme-os úriember magánéletéről mesélt és elfeledett szerzők általa nagyra becsült novelláiból olvasott fel. Filmszerepei

közül legtöbbet a Márai Sándor utolsó éveiről készült *Emigráns* című filmről mesélt, melyben ő alakította az idős Márait.

*

Március 4-én a véradó központ települt ki a könyvtárba. Az önkéntes véradók egyéves ingyenes könyvtári tagságot kaptak ajándékul. Ennek eredményeként huszonhét új olvasónk lett.

*

Személyi hír: február 15-től a gyermekkönyvtárban Farkasné Szabó Csilla helyett Zimonyi Zsanett az Eszterházy Károly Főiskola utolsó éves informatikus könyvtáros szakos hallgatója dolgozik.

Komárom – Kollégáimmal sokat tanakodtunk, hogy milyen programot kínáljunk az unalmas januári-februári időszakban a komáromi lurkók-

nak. Volt, aki a farsangi témát favorizálta, mások – igencsak várván a tavaszt – a macskók februári szereplését tartották fontosabbnak. Mivel igyekszünk konszenzusra törekedni, ezért január-februári programunk a „macifarsang” nevet és tematikát öltötte magára. Megkértük rokonainkat, barátainkat és üzletfeleinket – azaz az iskolásokat és óvodásokat –, hogy öltöztessék be macskójukat valamilyen jelmezbe. A gyerekek és felnőttek fantáziája meglódult: kaptunk többek között kalóz, gólya, Zorro, boszorkány, ifjú pár, szellem, cowboy, indián öltözetű macikat. A hozzánk látogató csoportokkal beszélünk a macik általános és az emberek farsangi népszokásairól, készítettünk macis kitűzöt, verset dramatizáltunk, és persze sok-sok mesét olvastunk a gyerekeknek. Nagyon sokan voltak kíváncsiak a macskókra, összesen 12 csoport járt nálunk a rendezvény sorozaton.

Oroszlány – A Művelődési Központ és Könyvtár Gyermekkönyvtára Benedek Elek születésnapjának 150. évfordulóján *tavaszi vetélkedőt* hirdet óvodások és iskolások részére. Az óvodásoknak a *Szélike királykisasszony* és *Az aranypálca* című mesék egy szereplőjét kell elkészíteniük tetszőleges technikával. Az iskolásoknak az alábbi három mese (*A banya*, *Az arany nyílvesző*, *A gyémántkrajcár*) alapján kell térképet rajzolni, valamelyik szereplőt kézműves technikával megformálni, valamint különös képességű állatokat gyűjteni a mesékből. Az eredményhirdetést 2009. április 21-ére tervezik. A legjobban sikerült alkotásokból kiállítás rendeznek. A vetélkedő fődjá egyhetes táborozás az olvasótáborban.

Tata – Február 3-án 330 tatai kisdíák élvezhetette a gyermekkönyvtár által szervezett „Itt a farsang, áll a bál” című műsort. Vendégünk volt Lukácsy Katalin színművésznő. Gitárkísérettel adta elő neves magyar és külföldi költők megzenésített gyerekverseit. Sok közös játékkal, énekléssel, humorral, mókázással, a nézősereg bevonásával kitűnő produkciót nyújtott, megalapozva ezzel a farsangi jó hangulatot.

Tatabánya – A megyei könyvtár vendége volt Csokits János Tatán élő költő január 19-én, akinek *Sötétedés* című verseskötetét Alföldy Jenő irodalomtörténész mutatta be az érdeklő-

dőknek. A Nap Kiadó kedvezménytel árulta a kötetet, amelyet a szerző dedikált.

*

Február 16-án Bollók Csaba filmrendező volt a megyei könyvtár vendége. Eddigi legsikeresebb filmje az *Iszka utazása* volt, amely 2007-es 38. Magyar Filmszemlén a szerzői (művész) film kategória fődíját és a Diákzsűri fődíját nyerte el. Az alkotás világpremierjét a „Berlinale” fesztiválon tartották, majd megkezdődött a sikeres fesztiválkörút. A filmet számos országban bemutatták. A találkozás keretében a vendégek megnézték a film első részét, majd a rendező és felesége (Csere Ágnes színésznő, a film producere) beszélt a Zsil-völgyében vizsontagságos körülmények között élők, köztük gyerekek életéről, a film főszereplőiről, akikkel személyes kapcsolat is fűzi az alkotókat.

Vértesszőlős – Jól kezdődött az új esztendő a községi könyvtár számára: 2009-ben megújulva, heti 12 órában várja az olvasni vágyókat. Szembeszökő változás, hogy új bútorok kerültek beszerzésre, melyhez a helyi önkormányzat a kistérségi normatív támogatásból mintegy 80.000 Ft-ot biztosított. A kényelmes székek és az olvasóasztal nemcsak a helyben használt könyvek olvasgatásához nyújtanak megfelelő teret, de hangulatosabbá és vidámabbá is teszik a könyvtárat. Új szolgáltatással is bővült a könyvtár kínálata: a beiratkozott olvasók ingyenesen internetezhetnek. Az ehhez szükséges számítógépes háttér adományokból sikerült megteremteni: Dr. Nagy Sándor polgármester és Mórocz Tamás helyi lakos egy-egy komplett PC-vel, dr. Kaizer László háziorvos pedig egy monitorral járult hozzá a könyvtár technikai felszereltségéhez. A Pátria Faluközségi Egyesület 50.000 Ft-ot ajánlott fel könyvbeszerzésre. A kézikönyvek mellett érdekes képzőművészeti albumok, ismeretközlő kiadványok és gyermekkönyvek kerültek beszerzésre. Az új könyvekkel kapcsolatos hír az is, hogy a megyei könyvtártól, mint nemzetiségi báziskönyvtártól néhány nagyon szép szlovák nyelvű mesekönyvet kaptunk.

Tudósítóink voltak: Feketsné Kisvarga Anita, Flórián Mária, Koroncziné Nagy Mariann, Kozmáné Gombkötő Hajnalka, Takács Anna